

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه

جهت اخذ درجه دکترای حرفه ای در رشته پزشکی

عنوان

بررسی شیوع ریسک فاکتورهای خودکشی در بین اقدام کنندگان به آن در

شهرستان اردبیل در نیم سال اول سال ۱۳۸۲

استاد راهنما: دکتر پرویز مولوی

استادان مشاور: دکتر حسین قمری

دکتر علیرضا تمدن

پژوهش و نگارش: ویدا عباسی رنجبر

سال تحصیلی: ۸۲-۱۳۸۱

شماره پایان نامه: ۰۱۴۶

تقدیم به:

پدر بزرگوارم

به پاس قلب بزرگش که فریادرس است
وسرگردانی وی‌اس درپناهِش به شجاعت می‌گراید؛

و

مادر مهربانم

به پاس عاطفه سرشارش
که چون شبچراغی می‌درخشد و روح را از تنهایی و ناامیدی
رهائی می‌دهد؛

تقدیم به:

دکتر علیرضا تمدن

و

خواهر عزیزم مژگان

و

دو غنچه نوشکفته

آیدا و امیررضا

که وجودشان گرمای امید بخش

در این سردترین روزگاران نیاوری است؛

تقدیم به:

خواهر نازنینم پرستو

و

دکتر مهندس علیرضا مصفا

به پاس محبت بی دریغی که فروکش نمی کند
وانسانیتی که درنبرد باظلمت ازپا در نمی آید؛

تقدیم به:

استادان گرانقدر دکتر پرویز مولوی

و

دکتر حسین قمری

به پاس زحمات فراوانی که متقبل شدند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده
۳	فصل اول: کلیات
۴	مقدمه و بیان مسأله
۵	اهمیت موضوع
۶	اهداف پژوهش
۷	سؤالات
۸	تعریف عملیاتی متغیرهای پژوهشی
۱۰	فصل دوم: بررسی متون
۱۱	تعریف خودکشی
۱۲	نظریه های مرتبط با خودکشی
۱۴	ریسک فاکتورهای دخیل در خودکشی
۲۰	بررسی مقالات
۲۷	فصل سوم: مواد و روشها
۲۸	مراحل انجام پژوهش
۲۸	روش پژوهش
۲۸	جامعه آماری و روش نمونه گیری
۲۹	ابزار پژوهش

۳۰ روش گرد آوری اطلاعات
۳۰ روش آماری
۳۱ شمای عملیاتی پژوهش
۳۲ فصل چهارم: نتایج و جداول
۴۶ فصل پنجم: بحث و تفسیر
۵۴ فصل ششم: نتیجه گیری
۵۷ پیشنهادات
۵۸ خلاصه انگلیسی
۶۰ منابع و مأخذ
۶۱ پرسشنامه

چکیده

مقدمه و اهداف:

خودکشی از نظر مفهومی عمل خاتمه دادن عمدی به زندگی خود است به شرط اینکه به میل خود شخص و به دست خود او انجام پذیرد. خودکشی یک مشکل عمده در بهداشت و سلامت اجتماعی می باشد و میزان آن در بین افراد با سن ۲۴-۱۵ سال در حال افزایش است. ریسک فاکتور های مهم مطرح شده در خودکشی عبارتند از: اختلالات روانپزشکی به ویژه افسردگی و در وهله بعدی اسکیزوفرنی، سوء مصرف الکل و مواد، اختلالات شخصیتی، اختلال هراس. عوامل اجتماعی که شامل جنس مذکر، سن (اوج آن در مردان بعد از ۴۵ سالگی و در زنان بعد از ۵۵ سالگی است) نژاد سفید، وضعیت تأهل، وضعیت شغل می باشد. عوامل بیولوژیک به صورت کاهش سطح 5-HIAA در مایع مغزی - نخاعی و اختلالات جسمی که می توان به صرع، بیماری هانتینگتون، دمانس، بیماری کوشینگ، MS، ایدز، سرطانها و بیماری های عروق مغزی اشاره کرد. (۱)

این مطالعه با هدف شناسایی ریسک فاکتورها و عوامل عمده و اساسی در خودکشی انجام شده است.

مواد و روش کار:

پژوهش انجام شده یک مطالعه توصیفی مقطعی - تحلیلی بر روی افرادی بوده است که در ۶ ماه اول سال ۱۳۸۲ اقدام به خودکشی کرده و در بیمارستان های فاطمی و بوعلی شهرستان اردبیل بستری شده اند. حجم نمونه ۲۱۸ مورد بوده و از هر رده سنی و از هر دو جنس انتخاب شده اند. ابزار به کار رفته در این پژوهش یک پرسشنامه محقق ساخته و مصاحبه بالینی با بیماران و بستگان

درجه اول آنان و اجرای آزمون MMPI بوده است. نتایج به دست آمده در این پژوهش توسط آمار توصیفی و به وسیله نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

یافته ها :

در پژوهش انجام شده بالاترین موارد اقدام به خودکشی (۶۵/۶۰ درصد) در رده سنی ۱۵-۲۴ ساله، در جنس مؤنث (۶۱ درصد)، در افراد متأهل (۵۳/۲۲ درصد)، با تحصیلات در حد دبیرستان تا دیپلم (۳۵/۷۸ درصد) و در طبقه اقتصادی - اجتماعی متوسط (۵۷/۳۴ درصد) بوده است. ۶۱/۴۷ درصد این افراد از حمایت اجتماعی مؤثر برخوردار نبوده اند. بیشترین روش به کار گرفته جهت اقدام به خودکشی استفاده از داروها و سموم بوده است (۹۰/۸۳ درصد) و بیشترین علت خودکشی اختلاف با همسر (۳۳/۹۴ درصد) بوده است.

نتیجه گیری :

این بررسی نشان دهنده فراوانی ریسک فاکتورهای مختلفی است که به نوعی در اقدام به خودکشی نقش دارند که شامل شرایط اجتماعی - اقتصادی، تحصیلات، سن، جنس، اختلالات روانپزشکی و شخصیتی و دستیابی آسان به دارو ها و سموم است و با توجه به نیمرخ روانشناختی، این افراد، از نظر تفکر دارای سوءظن و بدبینی، سوء تعبیر محرکها، اشتغال فکری زیاد، میل به گوشه گیری و از ویژگی های ناامیدی برخوردار هستند.

واژگان کلیدی

خودکشی - اقدام به خودکشی - شیوع - ریسک فاکتور

فصل اول

کلیات

مقدمه و بیان مسئله:

خودکشی از زمان ثبت تاریخ وجود داشته است. انگیزه های خودکشی و تکرار آن متفاوتند. امروزه در جوامع غربی، خودکشی یک مساله تصادفی و بی اهمیت نیست. بلکه راهی برای فرار از مشکلات یا بحرانی است که باعث رنج و فشار شدید روی فرد می شود. طبق گفته ادوین اشنایدمن، خودکشی با یک نیاز برآورده نشده، احساس ناامیدی و درماندگی، کشمکش بین زندگی و استرس غیر قابل تحمل، محدودیت در درک نظرات و اعتقادات و احساس نیاز به فرار همراه می باشد و یک فرد خودکشی کننده یک سری علائمی ناشی از رنج و فشار را به بیرون مخابره می کند. (۲)

خودکشی موفق عمل مهلکی است که نشان دهنده آرزوی فرد برای مردن می باشد که دارای یک طیف است که از فکر کردن به خودکشی تا عمل کردن به آن متفاوت می باشد. بعضی افراد افکار خودکشی دارند که هرگز به آن عمل نمی کنند و بعضی از افراد روزها، هفته ها و حتی سالها قبل از اقدام به خودکشی، آنرا طرح ریزی می کنند و عده ای دیگر به دلیل یک انگیزه ناگهانی و بدون تفکر قبلی خودکشی می کنند. (۲)

از نظریه های مرتبط با خودکشی می توان به نظریه دور کیم اشاره کرد که خودکشی را به سه دسته تقسیم می کند که شامل خودکشی خود مدارانه، خودکشی نوع دوستانه و خودکشی بی هنجاری می باشد. (۲)